

دوری از «مراء» و لجاجت در مناظرات؛ جزئی از اخلاق انتخاباتی

هدف مناظرات نباید اثبات منیت باشد، بلکه مناظره‌کنندگان باید خود را آماده کنند که اگر سخن حقی شنیدند، آن را بپذیرند؛ هدف اصلی در مناظره بیان عقاید و اهداف خود است و به تعبیر اسلامی باید از «مراء» به معنای لجبازی و خوداثباتی خودداری کرد و حرف‌های طرف مقابل را شنید.

هدف مناظرات نباید اثبات منیت باشد، بلکه مناظره‌کنندگان باید خود را آماده کنند که اگر سخن حقی شنیدند، آن را بپذیرند؛ هدف اصلی در مناظره بیان عقاید و اهداف خود است و به تعبیر اسلامی باید از «مراء»¹⁷¹ به معنای لجبازی و خوداثباتی خودداری کرد و حرف‌های طرف مقابل را شنید.

ابوالفضل بهرام‌پور، مترجم و مفسر قرآن کریم در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) ضمن اشاره به ویژگی‌های مناظرات اخلاقی اظهار کرد: مناظرات اگر با عنوان غالب کردن نظر خود باشد، نوعی ضرر است که اسلام نیز این نوع مناظره را قبول ندارد و در اصطلاح دینی به آن «مراء»¹⁷¹ می‌گویند که طرف مناظره می‌خواهد خود را اظهار کند، نه این‌که حق را بفهمد. اصولاً اگر در مناظره اخلاق نباشد، این مناظره نیست، بلکه نام آن دعوا و درگیری است و در این مناظرات چه آن‌که مذهبی باشد یا سیاسی، حقی ثابت نمی‌شود.

بهرام‌پور ادامه داد: بعضاً افراد در مناظرات سیاسی می‌خواهند بگویند کمالات من بیشتر از کمالات طرف مقابل من است و با این کار به گرفتن امتیاز مثبت از طرف مقابل می‌پردازند، بی‌آن‌که کوبیدن فرد مورد نظر باشد، ولی اگر در مناظره سیاسی یا مذهبی دغدغه افراد این نباشد که کشف حقیقت کنند و به حق برسند، این مورد قبول اسلام نیست. در مناظرات اسلامی افراد باید به دنبال کشف مجهول باشند ولو این‌که اعتقادات یک فرد در این مناظره رد شود.

این پژوهشگر قرآنی افزود: در مناظرات نباید هدف اثبات و منیت باشد، بلکه باید اثبات حق باشد و فرد باید خود را در چنین مناظراتی آماده کند برای این‌که اگر حرف طرف مقابل حق باشد، آن را بپذیرد. هدف اصلی در مناظره، بیان عقاید و اهداف خود است، اگر در اینجا لجبازی و خوداثباتی باشد و حرف‌های طرف مقابل را نادیده بگیرند، این به تعبیر اسلام «مراء»¹⁷¹ است و از دیدگاه اسلام مطرود است و گناه محسوب می‌شود، زیرا انسان در این‌گونه مناظرات به دنبال هوای نفس و اثبات خود است.

وی افزود: باید گفت که مناظرات غیراسلامی غالباً «مراء»¹⁷¹ است. ممکن است که در غیراسلام افرادی پیدا شوند که از روی اخلاق مناظره کنند که آن مورد قبول ما هم هست، لکن در مناظرات اسلامی چه سیاسی باشد و چه غیرسیاسی بر مبنای اخلاق و اثبات حق باشد؛ یعنی طرفین تصمیم بگیرند که اگر هرکدام حرف حقی زدند، طرف مقابل بپذیرد.

بهرام‌پور ادامه داد: برای مثال باید گفت که یکی از دانشمندان غربی گفت بهترین دین مسیحیت است، اما تعصبی هم ندارم و اگر دین دیگری هم در هر جای دنیا باشد و به من معرفی شود که از مسیحیت برتر باشد، من آن را خواهم پذیرفت. در حال حال حاضر حق قابل پذیرش برای من مسیحیت است، ولی اگر کامل‌تر از آن دیدم می‌پذیرم. این نمونه بارزی از مناظره صحیح است و یک فکر اسلامی است، ولو اینکه از یک غیرمسلمان صادر شده باشد.